

**UCHWAŁA NR XXXV/327/17
RADY MIEJSKIEJ KARPACZA**

z dnia 26 kwietnia 2017 r.

w sprawie Miejskiego Programu Wspierania Rodziny dla Miasta Karpacza na lata 2017-2019

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016 r., poz.446 z późn. zm.) w związku z art. 176 pkt 1 i art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2017 r. poz. 697), uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Miejski Program Wspierania Rodziny dla Miasta Karpacza na lata 2017-2019, stanowiący załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Karpacza.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady Miejskiej
Karpacza

Ewa Walczak

Miejski Program Wspierania Rodziny dla Miasta Karpacza na lata 2017-2019

I. Wstęp

Rodzina jako podstawowa komórka życia społecznego jest pierwszym i najważniejszym środowiskiem wychowawczym dziecka. Miejski Program Wspierania Rodziny wyznacza zespół planowych działań mających na celu wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych w procesie przywracania zdolności tych rodzin do prawidłowego funkcjonowania, w szczególności poprzez pracę oraz zapewnienie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci.

Główne założenia systemu pomocy:

- 1) praca z dzieckiem pozbawionym prawidłowej opieki ze strony rodziny powinna być elementem szerszego programu wspierania rodzin w środowisku lokalnym;
- 2) główny akcent w pracy z rodziną powinien być nałożony na profilaktykę, czyli wsparcie udzielane rodzinie naturalnej dziecka przed wystąpieniem sytuacji kryzysowej, której konsekwencją jest zabieranie dziecka z domu rodzinnego;
- 3) wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji;
- 4) praca socjalna z rodzicami biologicznymi dziecka powinna być prowadzona także po zabraniu go z domu, po to żeby zwiększyć jego szanse powrotu do rodziny;
- 5) umieszczenie dziecka pozbawionego całkowicie lub częściowo opieki rodziców w placówce opiekuńczo-wychowawczej może nastąpić dopiero po wyczerpaniu możliwości udzielenia pomocy rodzinie naturalnej oraz w przypadku braku możliwości zapewnienia temu dziecku opieki szeroko rozumianej rodzinnej opiece zastępczej;
- 6) opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym przy pomocy asystenta rodziny poprzez konsultacje i poradnictwo specjalistyczne, terapię i mediację, pomoc prawną.

Rodzina jest podstawową komórką społeczną oraz naturalnym środowiskiem wychowawczym zapewniającym prawidłowy rozwój wszystkich jej członków, w szczególności dzieci. Obowiązkiem gminy jest dbanie o dobro swoich mieszkańców, a co za tym idzie wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych i nie potrafiących pomyślnie rozwiązać swoich sytuacji kryzysowych. Szukając prób pomocy dziecku, uwagę należy skupić nie tylko na problemach dziecka, ale także na problemach jego rodziny, bo to w dezintegracji rodziny tkwi źródło sieroctwa społecznego. Wśród czynników, które składają się na dezintegrację rodziny, wymienić należy: niski poziom kulturalny, intelektualny oraz moralny dorosłych, niezaradność życiową członków rodziny, brak stabilizacji zawodowej i materialnej, niewydolność wychowawczą rodziców i zaniedbywanie obowiązków opiekuńczych względem dzieci, a także alkoholizm jednego lub obojga rodziców, karalność sądową, przejawy psychopatii, maltretowanie oraz znęcanie się nad dzieckiem. Zazwyczaj niekorzystne sytuacje w rodzinie współwystępują ze sobą.

Skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich może być osiągnięta we współpracy ze środowiskiem lokalnym, w tym sąsiedzkim, sądami i ich organami pomocniczymi, Policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, Kościołem i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami pozarządowymi.

Podstawą do rozwiązywania problemów społecznych jest wsparcie rodziny w odbudowywaniu prawidłowych relacji w rodzinie oraz we właściwym wypełnianiu ról społecznych przez jej członków. Wsparcie rodziny powinno być w miarę możliwości wczesne i mieć charakter profilaktyczny. Priorytetem

wspierania rodziny jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dzieci, młodzieży oraz kształtowania wartości i norm związanych z ich wychowaniem.

Wszelkie działania powinny być prowadzone za zgodą rodziny i jej aktywnym zaangażowaniem, uwzględniając zasadę pomocniczości. Chodzi tu nie tylko o kontaktowanie się z rodziną, ale o współpracę z nią, a więc obustronny wysiłek – ze strony pracowników pieczy zastępczej i rodziców - zmierzającą do przywrócenia naturalnych więzów i normalizacji życia rodzinnego.

Prowadzenie profilaktycznych działań wspierających dziecko w rodzinie jest formą pomocy tańszą i bardziej skuteczną. Natomiast praca z rodziną biologiczną w przypadku, gdy zaistniała konieczność umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, ma na celu jak najszybszy powrót dziecka do rodziny. Działania wspierające w utrzymaniu pełnej rodziny wskazane są zarówno ze względów społecznych, jak i ekonomicznych, gdyż służą obniżeniu kosztów gminy związanych z pobytem dziecka w rodzinnej lub instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Rodziny zastępcze spokrewnione z dzieckiem stanowią 88,3 % ogólnej liczby rodzin zastępczych w kraju, tylko 11,7% rodzin jest niespokrewnionych z dziećmi. Jest to spowodowane tym, iż sądy rejonowe ustanawiając rodzinę zastępczą dla dziecka w pierwszej kolejności kierują się jego dobrem i związkiem emocjonalnym z najbliższą rodziną. Pierwszeństwo, więc do sprawowania opieki zastępczej mają rodziny spokrewnione z dzieckiem, które bardzo często jednak wymagają wsparcia i pomocy w należytych sprawowaniu opieki, gdyż zdarza się, iż są to rodziny, które same wcześniej były niewydolne wychowawczo i nie umiały właściwie wychować swojego dziecka.

Program będzie miał zatem charakter zróżnicowany, zarówno profilaktyczny jak i interwencyjny w zależności od celów i poszczególnych zadań prowadzących do ich realizacji.

II. Uwarunkowania prawne

Realizacja polityki wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej opiera się między innymi na poniższych aktach prawnych:

- 1) ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016 r. poz. 446 z późn. zm.);
- 2) ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2016 r., poz. 575 z późn. zm.);
- 3) ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2016 r. poz. 930 z późn. zm.);
- 4) ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1390);
- 5) ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2016 r. poz. 224 z późn. zm.);
- 6) ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2016 r., poz. 487 z późn. zm.).

III. Diagnoza społeczna

Miasto Karpacz zamieszkuje 4505 osób, z czego 2085 stanowią mężczyźni a 2420 kobiety. Statystykę stałych mieszkańców miasta Karpacz według wieku i płci (stan na 31.12.2016) obrazuje poniższa tabela.

Wiek	Mężczyzn	Kobiet	Ogółem
0 -2	48	51	99
3	18	14	32
4 - 5	36	34	70
6	15	19	34
7	22	24	46
8 - 12	91	94	185
13 - 15	62	55	117
16 - 17	24	42	66
18	18	13	31
19 - 60	X	1384	1384
19 -65	1481	X	1481
>60	X	690	690
>65	270	X	270
Ogółem	2085	2420	4505

Wnioski

W Karpaczu w roku 2016 w wieku od 0 do 18 lat mieszkało 680 osób, co stanowi 15,09% ogółu mieszkańców. W tym, w wieku od 0 do 12 lat było 466 dzieci (10,34%) oraz 214 w przedziale wiekowym od 13 do 18 lat (4, 75% osób).

Na podstawie sprawozdań oraz analizy dokumentów pracowników socjalnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Karpaczu opracowano diagnozę dotyczącą liczby rodzin dysfunkcyjnych oraz liczbę dzieci w tych rodzinach w latach 2014 – 2016. Z poniższych danych wynika, że liczba rodzin dysfunkcyjnych utrzymuje się na tym samym poziomie z tendencją spadkową.

Tabela: Liczba rodzin dysfunkcyjnych

Rok	Liczba rodzin dysfunkcyjnych	Liczba dzieci
2014	16	28
2015	13	25
2016	12	26

Źródło: dane własne

Tabela: Liczba dzieci w pieczy zastępczej oraz rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny

Rok	2014	2015	2016
Liczba dzieci w pieczy zastępczej, w tym:	12	11	13
w rodzinach zastępczych	12	11	11
w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	0	0	2
Liczba rodzin objęta wsparciem asystenta rodziny	15	11	12

Źródło: dane własne

IV. Cele programu

Cel główny

Wsparcie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Cele szczegółowe

1. Poprawa jakości opieki sprawowanej przez biologicznych rodziców.
2. Zapewnienie szczególnej ochrony dzieciom w rodzinach zagrożonych.
3. Umożliwienie powrotu dzieciom z pieczy zastępczej do rodzin biologicznych.

1. Cel: Poprawa jakości opieki sprawowanej przez biologicznych rodziców.

Zadania:

- Konsultacje i poradnictwo specjalistyczne dla rodziców.
- Kierowanie osób uzależnionych na leczenie za pośrednictwem Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, realizującej Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Przeciwdziałania Narkomanii i Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.
- Włączenie Zespołu Interdyscyplinarnego w rozwiązywanie problemu przemocy w rodzinie.
- Kształtowanie u rodziców właściwych postaw wychowawczych zgodnych z normami i wartościami społecznymi.
- Zapewnienie rodzinie wsparcia i pomocy asystenta rodziny.
- Organizowanie szkoleń dla asystenta rodziny.
- Nawiązanie współpracy z dziadkami, pod warunkiem, że sami są wolni od patologii.

2. Cel: Zapewnienie szczególnej ochrony dzieciom w rodzinach zagrożonych.

Zadania:

- Prowadzenie placówki wsparcia dziennego i zapewnienie w niej miejsc dla dzieci oraz kierowanie dzieci na zajęcia do innych placówek tego typu.

- Objęcie dzieci indywidualną terapią psychologiczno-pedagogiczną.

- Kierowanie dzieci na kolonie i obozy realizujące programy przeciwdziałania uzależnieniom.

- Objęcie rodzin przeżywających trudności pomocą rodzin wspierających.

- Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo – wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo – terapeutycznej, rodzinie zastępczej.

- Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny przeżywającej trudności.

3. Cel: Umożliwienie powrotu dzieciom z pieczy zastępczej do rodzin biologicznych.

Zadania:

- Utrzymywanie osobistych kontaktów dzieci z rodzicami, z wyjątkiem przypadków, w których sąd zakazał takich kontaktów.

- Udzielenie pomocy rodzicom biologicznym w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej.

- Opracowanie we współpracy z rodziną biologiczną planu pracy, który jest zbieżny z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej.

- Wsparcie finansowe rodzin dostosowane do bieżących potrzeb, w tym na dojazd do dzieci.

- Pomoc rodzinom w prawidłowym prowadzeniu gospodarstwa domowego.

- Angażowanie rodziców do ponoszenia współodpowiedzialności za sprawy dziecka (wybór szkoły, zawodu, doping do nauki, do poprawy zachowania).

Do realizacji założonych celów będą prowadziły działania, których wybór zostanie poprzedzony szczegółową analizą sytuacji danej rodziny. Podstawowym narzędziem służącym do diagnozy jest wywiad środowiskowy, przeprowadzony przez pracownika socjalnego. Pełna i efektywna realizacja celów założonych w programie będzie możliwa dzięki kompleksowemu spojrzeniu na rodzinę przeżywającą trudności oraz podjęciu systemowych rozwiązań przy współpracy wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami. Priorytetem działań jest uznanie podmiotowości dziecka oraz jego prawa do wychowania w rodzinie lub jak najszybszego powrotu do rodziny.

V. Harmonogram działań programowych

Tabela: Harmonogram działań programowych

Cele szczegółowe	Zadania	Osoba/zespół/partnerzy/odpowiedzialni za realizację
Poprawa jakości opieki sprawowanej przez biologicznych rodziców	Konsultacje i poradnictwo specjalistyczne dla rodziców	Terapeuci Punktu Konsultacyjnego, psycholog, radca prawny, pedagogzy szkolni
	Kierowanie osób uzależnionych na leczenie za pośrednictwem Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Terapeuci Punktu Konsultacyjnego, pracownicy socjalni, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Sąd Rodzinny i Nieletnich
	Włączenie Zespołu Interdyscyplinarnego działającego przy MOPS w rozwiązanie problemu przemocy w rodzinie	Terapeuci Punktu Konsultacyjnego, pracownicy socjalni, zespół interdyscyplinarny
	Kształtowanie u rodziców właściwych postaw wychowawczych zgodnych z normami i wartościami społecznymi	Pedagogzy szkolni, terapeuci Punktu Konsultacyjnego, pracownicy socjalni, Poradnia Pedagogiczno-Psychologiczna, asystent rodziny, rodzina wspierająca
	Zapewnienie rodzinie wsparcia i pomocy asystenta rodziny	Pracownicy socjalni, asystent rodziny, Sąd Rodzinny i Nieletnich
	Organizowanie szkoleń dla asystenta rodziny	MOPS
	Nawiązanie współpracy z dziadkami, pod warunkiem, że sami są wolni od patologii	Pracownicy socjalni, dziadkowie, asystent rodziny
Zapewnienie szczególnej ochrony dzieciom w rodzinach zagrożonych	Prowadzenie placówki wsparcia dziennego i zapewnienie w niej miejsc dla dzieci oraz kierowanie dzieci na zajęcia do innych placówek tego typu	Klub środowiskowy PROFIL, MOPS, świetlice szkolne
	Objęcie dzieci indywidualną terapią psychologiczno-pedagogiczną (szkoła, poradnia)	Poradnia Pedagogiczno-Psychologiczna, pedagogzy szkolni, terapeuta Punktu Konsultacyjnego
	Kierowanie dzieci na kolonie i obozy realizujące programy przeciwdziałania uzależnieniom	Klub środowiskowy PROFIL, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Kuratorium Oświaty, pracownicy socjalni, szkoła
	Objęcie rodzin przeżywających trudności pomocą rodzin wspierających	MOPS, rodziny wspierające

	Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo – wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo – terapeutycznej, rodzinie zastępczej.	MOPS
	Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny przeżywającej trudności	Pracownicy socjalni, asystent rodziny, kurator
Umożliwienie powrotu dzieciom z pieczy zastępczej do rodzin biologicznych	Utrzymywanie osobistych kontaktów dzieci z rodzicami, z wyjątkiem przypadków, w których sąd zakazał takich kontaktów	Rodziny biologiczne, opiekunowie pieczy zastępczej, pracownicy socjalni, asystent rodziny, kurator, psycholog
	Udzielenie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej	Pracownicy socjalni, asystent rodziny, PUP, pracodawcy
	Opracowanie we współpracy z rodziną biologiczną planu pracy, który jest zbieżny z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej	Asystent rodziny, rodzina wspierająca, pracownicy socjalni, opiekunowie pieczy zastępczej, rodzice biologiczni
	Wsparcie finansowe rodzin dostosowane do bieżących potrzeb, w tym na dojazd do dzieci	MOPS
	Pomoc rodzinom w prawidłowym prowadzeniu gospodarstwa domowego	Pracownik socjalny, asystent rodziny, sąsiedzi, rodzina wspierająca, psycholog, kurator, rodzina
	Angażowanie rodziców do ponoszenia współodpowiedzialności za sprawy dziecka (wybór szkoły, zawodu, doping do nauki, do poprawy zachowania)	Pedagog szkolny, psycholog, wychowawca dziecka w szkole, pracownicy socjalni, opiekunowie pieczy zastępczej, asystent rodziny

VI. Czas realizacji programu

Realizacja miejskiego programu wspierania rodziny została zaplanowana na lata 2017– 2019. Jest on dokumentem otwartym, może podlegać okresowej weryfikacji, modyfikacji i uzupełnieniu.

VII. Ewaluacja programu

Ewaluacja programu będzie oparta na gromadzeniu, analizie i interpretacji danych. Zostaną one pozyskane poprzez bezpośrednią rozmowę, obserwację lub telefoniczny kontakt z rodzicami biologicznymi, opiekunami pieczy zastępczej, środowiskiem sąsiedzkim, pracownikami instytucjonalnych form pomocy rodzinie.

Wskaźniki osiągnięcia poszczególnych celów szczegółowych:

- liczba udzielonych porad przez specjalistów,
- liczba rodzin wymagających wsparcia,
- liczba osób uzależnionych, skierowanych na leczenie,
- liczba osób uzależnionych, które podjęły leczenie,
- liczba osób uczestniczących w terapii dla sprawców i osób doświadczających przemocy,
- liczba rodziców świadomych właściwych postaw wychowawczych,
- liczba rodzin, którym przyznano asystenta,
- udział asystentów rodziny w szkoleniach podnoszących ich kwalifikacje,
- liczba dzieci uczestniczących w zajęciach organizowanych przez placówki wsparcia dziennego
- liczba dzieci, którym zapewniono udział w zajęciach edukacyjnych, w tym z elementami przeciwdziałania uzależnieniom, połączonych z wypoczynkiem,
- liczba osób, które podjęły zatrudnienie,
- liczba rodzin wydatkujących otrzymane wsparcie zgodnie z przeznaczeniem,
- liczba rodzin, które nabyły podstawy prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego,
- liczba rodzin biologicznych dziecka, z którymi zrealizowano plan pracy zbieżny z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej,
- liczba dzieci powracających do rodziny naturalnej,

Uzyskane dane pozwolą na ocenę wartości programu oraz pomogą w dalszym planowaniu, realizacji i rozwoju jego działań. Ewaluacja będzie miała charakter usprawniający i wskazujący kierunki ewentualnych zmian w zapisach programowych. Pozwoli na sprawdzenie efektywności i skuteczności przyjętych założeń oraz sposobu wydatkowania środków przeznaczonych na ich realizację.

VIII. Realizatorzy i partnerzy programu

1. MOPS Karpacz (Zespół Interdyscyplinarny, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, terapeuci Punktu Konsultacyjnego, pracownicy socjalni, asystent rodziny, świetlice szkolne, Klub środowiskowy PROFIL).

2. PCPR w Jeleniej Górze
3. Komisariat Policji w Karpaczu.
4. Poradnia Pedagogiczno-Psychologiczna w Kowarach
5. Placówki Oświatowe.
6. Sąd Rodzinny i Nieletnich.
7. Powiatowy Urząd Pracy w Jeleniej Górze.
8. Placówki Służby Zdrowia.

IX. Źródła finansowania programu

Źródła finansowania zadań określone są w uchwale budżetowej na rok 2017.

Wydatki poniesione na realizację zadań w 2017 roku będą podstawą do określenia rzeczywistych kosztów i zaplanowania budżetu na lata 2018 – 2019.

X. Sposób kontroli realizacji programu

1. Roczne i półroczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny w ramach wykonania budżetu.

2. Sporządzanie sprawozdań rzeczowo – finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich wojewodzie w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 187 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy o samorządzie gminnym do wyłącznej właściwości rady gminy należy stanowienie w innych sprawach zastrzeżonych ustawami do kompetencji rady gminy.

Z kolei z treści art. 176 pkt 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wynika, że do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny. Rada gminy, biorąc pod uwagę potrzeby związane z realizacją zadań z zakresu wspierania rodziny, uchwała gminne programy wspierania rodziny (art. 179 ust. 2).

Przedmiotowy program opracowywany jest na okres 3 lat i po jego upływie powinien zostać oceniony i na tej bazie, z uwzględnieniem zaistniałych zmian, jak również po uwzględnieniu doświadczeń związanych z realizacją programu, opracowany powinien być nowy. Burmistrz Karpacza dnia 31 marca 2017 r. przedłożył Radzie Miejskiej Karpacza potrzeby związane z realizacją zadania, a potrzeby te uwzględnione są przy przyjmowaniu przedmiotowego programu. W kolejnych latach Burmistrz będzie również przedkładał ww. potrzeby, a zatem w trakcie realizacji program będzie mógł być modyfikowany i dostosowywany do zmieniających się uwarunkowań jego realizacji i sytuacji występującej w Gminie.